МІЖНАРОДНИЙ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ

Civil Diplomacy Foundation

СТРАТЕГІЧНИЙ ДІАЛОГ №5

Технології майбутнього: штучний інтелект, цифровізація та інноваційна співпраця

Дата	9 квітня 2026 року
Формат	Онлайн (Zoom), 90 хвилин
Учасники	19 осіб: Центральна Азія — 14, Україна — 5

1. Геополітичний контекст

П'ятий і фінальний стратегічний діалог присвячено темі, яка набуває принципового значення для геополітичного суперництва в Центральній Азії: цифрові технології, штучний інтелект та інноваційна співпраця. Саме в цій сфері відкривається найбільш перспективна та найменш «окупована» ніша для України — і водночас розгортається нова форма конкуренції між Росією, Китаєм та Заходом.

Що декларує Москва: цифрова інтеграція як нова форма залежності
Москва активно просуває власну цифрову архітектуру для ЦА: «Яндекс» відкриває IT-хаб у Ташкенті, Сбер та Beeline розгортають fintech-платформи, ЄАЕС просуває єдиний цифровий митний портал та «Євразійську цифрову платформу» з розрахунками у рублях і тенге. Паралельно запроваджується цифровий контроль над трудовими мігрантами: мобільний додаток «Аміна» відтепер збирає геолокаційні дані всіх трудових мігрантів у Москві та передає їх до МВД РФ.

Стратегічна логіка Москви: цифрова інтеграція як замкнута екосистема. Єдині стандарти, рублеві розрахунки, спільна інфраструктура даних — все це формує технологічну залежність, яку важко розірвати без значних витрат і ризиків.

Ключовий висновок: Україна може запропонувати принципово іншу модель — відкриту, орієнтовану на стандарти ЄС, з реальним виходом до європейського ринку технологій та інвестицій. Саме тут Україна має найсильнішу конкурентну перевагу перед Росією.

Україна сьогодні є однією з найдинамічніших IT-екосистем Європи: понад 300 000 IT-фахівців, визнаний світовий центр аутсорсингу, сильна стартап-культура та глибока інтеграція в євростандарти через процес євроінтеграції. Ця унікальна комбінація — технологічна зрілість плюс євроінтеграційний курс — робить Україну природним партнером для країн ЦА, що прагнуть цифрової модернізації з виходом на глобальні ринки, а не замкнутою в євразійській екосистемі.

2. Аналіз дискусії

2.1. Штучний інтелект та автоматизація: від теорії до практичних кейсів

Ключовою відмінністю п'ятого діалогу від попередніх стала його виражена практична орієнтація. Основна доповідь продемонструвала конкретні кейси впровадження AI-рішень у сфері електронного документообігу: скорочення частки ручної обробки документів до 70%, автоматичне розпізнавання та класифікація документів, витягування ключових даних, контроль дублікатів. Учасники отримали можливість оцінити не абстрактний потенціал AI, а реальні бізнес-ефекти впровадження у банківському, телекомунікаційному, фармацевтичному та логістичному секторах. Ця практична демонстрація суттєво підвищила рівень предметного обговорення.

2.2. Цифровізація держуправління: Україна як модель для ЦА

Учасники обговорили досвід України у сфері електронного урядування як потенційну модель для країн ЦА. Система Дія, єдиний реєстр держпослуг, відкриті дані, цифрова ідентифікація — ці рішення є не лише технологічними, а й інституційними інноваціями, що формують нову якість взаємодії між державою і громадянами. Цифрова трансформація держуправління розглядалася як сфера, де Україна може виступати не лише постачальником технологій, але й ділитися досвідом реформ — що особливо цінно для країн ЦА, які активно модернізують публічний сектор.

2.3. Інноваційні екосистеми та стартапи: спільні платформи як інструмент

Дискусія виявила значний інтерес до формування спільних інноваційних екосистем. Обговорювалися технопарки, інкубатори, спільні дослідницькі центри та програми підготовки кадрів. Учасники наголосили, що університети та наукові центри можуть стати інституційною основою для довгострокового технологічного партнерства — незалежно від поточної безпекової ситуації. Особливо перспективною була визнана модель академічного партнерства з виходом на спільні проєкти в галузях AI, кібербезпеки та цифрових публічних послуг.

2.4. Регуляторні та етичні виклики AI: спільний порядок денний

Окремий блок дискусії стосувався ризиків і обмежень цифрової трансформації: цифрова нерівність, обмежений доступ до технологій у сільських районах ЦА, регуляторна невизначеність у сфері AI, питання захисту даних та етичного використання штучного інтелекту. Учасники наголосили, що ці виклики є спільними для України та країн ЦА — і їх подолання потребує як технологічних, так і інституційних рішень. Це відкриває нішу для спільних регуляторних ініціатив та гармонізації стандартів з ЄС.

2.5. Знаковий сигнал від учасників: «не заважати бізнесу»

Показовим результатом дискусії стала поява у відкритому опитуванні відповідей: «Не мішати і не регулювати. Бізнес знайде точки дотику» та «Головне, не заважати — все буде добре само по собі. Бізнес домовиться». Ці позиції відображають реальний запит бізнес-спільноти на зниження регуляторних бар'єрів та довіру до ринкових механізмів. Водночас вони є сигналом для організаторів: частина учасників з бізнес-середовища вважає інституційні ініціативи надлишковими. Це важливо враховувати при формуванні рекомендацій.

3. Результати опитування (Mentimeter)

Під час заходу проведено інтерактивне опитування Mentimeter. У всіх запитаннях взяли участь 10 учасників із 10 активних на момент опитування (19 зареєстрованих загалом).

3.1. Перші асоціації з цифровою співпрацею

10 відповідей; 20 голосів загалом

internet (2)	автоматизація (2)	будущее (2)

Також: перспективи (2)

connectivity • dembytska • digital government • ethical use • expensive internet • strategical • «віртуалізація фінансів» • «величезні можливості» • «реалістична перспектива» • «сучасна економіка» • «точка прориву» • «спрощення процесів»

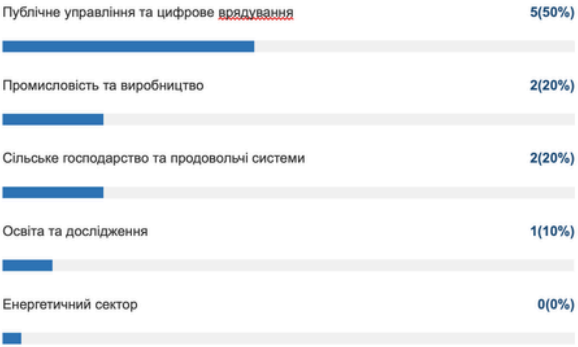
Висновок: Асоціативний ряд є позитивним і перспективно орієнтованим: «будущее», «перспективи», «точка прориву», «величезні можливості». Показово, що «expensive internet» та «ethical use» фіксують реальні бар'єри. Унікально для всієї серії — учасник назвав «dembytska» (ймовірно, посилання на конкретного Ukrainian tech-лідера), що свідчить про обізнаність з українською IT-екосистемою.

МІЖНАРОДНИЙ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ

Civil Diplomacy Foundation

3.2. Напрями з найбільшим потенціалом для цифрової співпраці

10 відповідей із 10

Висновок: Публічне управління та цифрове врядування отримали 50% голосів — абсолютний пріоритет. Це прямо кореспондує з досвідом України у сфері е-урядування (Дія, ProZorro, відкриті дані). Саме тут Україна може виступати не лише як постачальник IT-рішень, а як носій інституційної моделі, орієнтованої на стандарти ЄС.

3.3. Головні виклики для розвитку цифрових проєктів

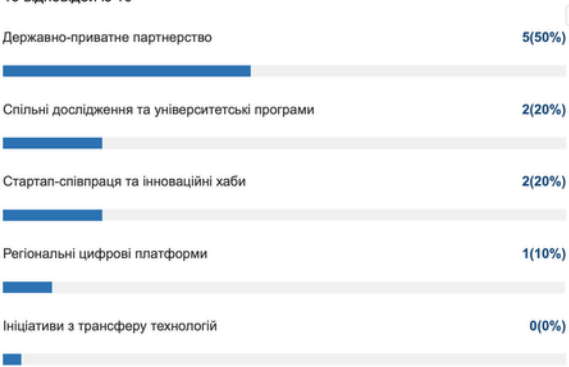
12 відповідей із 19; рейтингування 5 факторів

#	Виклик	Характер розподілу
1	**Слабка інфраструктурна база**	6 голосів на 1-му місці — домінуючий пріоритет; ще 2 на 2-му
2	**Обмежений доступ до даних**	2 голоси на 1-му місці; рівномірний розподіл на 2–4-му
3	**Регуляторна невизначеність**	2 голоси на 1-му та 3-му місцях; широкий розкид
4	**Обмежена обізнаність та компетенції**	Переважно 4-те місце (3 голоси)
5	**Обмежені фінансування та інвестиції**	Абсолютний пік на 5-му місці (8 голосів) — найменш критичний

Висновок: Слабка інфраструктурна база є безумовним пріоритетом No.1. Як і в діалозі No.4, «обмежені фінансування та інвестиції» посіли останнє місце — учасники знову підтверджують: проблема не у грошах, а у інфраструктурі, даних і регуляторній ясності. Це є системним сигналом для донорів щодо типу підтримки, яка справді потрібна.

3.4. Найперспективніші формати для інновацій та розвитку AI

10 відповідей із 10

Висновок: Державно-приватне партнерство отримало 50% голосів. Це узгоджується зі сигналами від бізнес-учасників: вони хочуть не бюрократичних платформ, а конкретних механізмів взаємодії держави і бізнесу з чіткими правилами гри. Відсутність голосів за «трансфер технологій» може свідчити про недовіру до цього формату як надто «державницького».

3.5. Конкретний AI або цифровий проєкт для спільної реалізації

9 відповідей із 10; 17 пропозицій

Кластер	Пропозиції учасників
Цифрове держуправління	OpenContracting • Держзакупівлі (ProZorro-модель) • Міжурядові угоди для зняття бар'єрів • Документообіг у логістиці • Митниця (цифровізація) • Відкриті освітні ресурси
AI та дані	Інтеграція AI-рішень у сферу логістики • AI for measuring impact of climate change, AI for social good • AI for food security
Інновації та стартапи	Спільні інвестиційні фонди для стартапів • Joint research projects between academia • Транспортні шляхи (цифрові рішення)
Ринкові ініціативи	Не мішати і не регулювати — бізнес знайде точки дотику • Спільна реалізація проєктів — субпідрядні послуги • Торгова біржа

4. Висновки та консенсусні позиції

П'ятий діалог завершив серію на позитивній ноті: найбільш практично орієнтоване обговорення, найвищий рівень конкретності пропозицій та унікальний сигнал від бізнес-спільноти. Консенсусні позиції:

- Цифрове врядування та AI є стратегічною нішею для України — з найсильнішими конкурентними перевагами та найменшою конкуренцією з боку Росії. Досвід Дія, ProZorro та відкритих даних є реальним продуктом, затребуваним у ЦА.
- Публічне управління визнане пріоритетним напрямом (50% голосів). Це відповідає реальним потребам країн ЦА у модернізації держсектору та збігається з компетенціями України.
- Слабка інфраструктурна база — головний бар'єр, а не брак фінансування. Це підтверджує системний запит на технічну допомогу, а не просто гранти.
- Бізнес-спільнота надає перевагу ринковим механізмам над регуляторними ініціативами. Ця позиція є важливим коригувальним сигналом: надмірна інституціоналізація може відлякати найбільш активних гравців.
- Росія будує замкнуту цифрову екосистему (ЄАЕС-портал, цифровий рубль, додаток «Аміна»). Україна пропонує відкриту модель, орієнтовану на стандарти ЄС — це є чіткою і привабливою альтернативою для країн ЦА.

5. Рекомендації

5.1. Для урядів та профільних міністерств

- Розробити міжурядові угоди про цифрову співпрацю між Україною та країнами ЦА з фокусом на відкритих стандартах, сумісних з регуляторною базою ЄС — як альтернативу цифровому простору ЄАЕС, орієнтованому на замкнуту рублеву екосистему.
- Ініціювати реплікацію окремих компонентів системи Дія (OpenContracting, цифрові держзакупівлі, відкриті реєстри) у країнах-партнерах ЦА — у форматі технічної допомоги та обміну досвідом реформ.
- Включити питання цифрової гармонізації стандартів між Україною та ЦА до переговорного порядку денного в рамках євроінтеграційного процесу — аналогічно тому, як Болонський процес створив академічну мобільність.

5.2. Для бізнесу та технологічного сектору

- Створити спільну платформу AI-рішень для агросектору та логістики Україна–ЦА — дві найбільш конкретні і реалістичні точки дотику, підтверджені опитуванням. Формат: ДПП з мінімальним регуляторним навантаженням.
- Запустити програму взаємного стартап-акселерації Україна–ЦА із залученням українських IT-хабів (Львів, Харків, Дніпро) та центральноазійських технопарків (Astana Hub, IT Park Uzbekistan).
- Розробити спільну ініціативу з цифровізації митних і логістичних процедур на маршруті Середнього коридору за стандартами ЄС — як пряму альтернативу єдиному цифровому митному порталу ЄАЕС.

5.3. Для міжнародних партнерів та донорів

- Підтримати розвиток цифрової інфраструктури в країнах ЦА як пріоритет технічної допомоги — зокрема доступ до широкосмугового інтернету та хмарних рішень, без яких реалізація будь-яких цифрових ініціатив є неможливою.
- Фінансувати спільні академічні дослідницькі програми у сфері AI та кібербезпеки між університетами України та ЦА — через механізми Horizon Europe, Erasmus+ та двосторонні науково-технічні угоди.
- Підтримати адвокаційні зусилля щодо включення України та країн ЦА до глобальних дискусій про регулювання AI (AI Safety Summit, OECP AI Policy Observatory) — для формування спільної позиції та просування відкритих, а не замкнутих стандартів.

Матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у межах проєкту «Європа – Центральна Азія: діалог без кордонів».

Матеріал відображає позицію авторів і не обов'язково збігається з позицією Міжнародного фонду «Відродження».